చితిమీది బతుకులు

శ్రీ కొచ్చర్లకోట వెంకట సుబ్బారావు

శరభయ్య మూడో అగ్గిపుల్ల గీశాడు. సగం ఆరిపోయిన చుట్టను మళ్లీ వెలిగించాడు. కానీ అది ఆరిపోయింది. 'పాడు వాన' అని గొణుగుతూ మరో పుల్ల తీశాడు. అదీ వెలగలేదు. విసుగొచ్చి చుట్ట విసిరేశాడు.

రెండు అరచేతులు గట్టిగా రుద్ది కళ్ళు మూసుకుని రెప్పలపై అద్దుకున్నాడు. కొంచెం చురుక్కుమంది. మత్తు వదిలింది. కడుపునిండా తిన్నవాడికి మత్తే, కడుపులో ఏమీ పడకపోయినా మత్తే. మూడు రోజులుగా ధారాపాతంగా కురుస్తున్న వాన తగ్గుముఖం పట్టలేదు. శరభయ్యకు ఒక్క గిరాకీ తగలలేదు. పొయ్యిలో పిల్లి లేవలేదు.

'ఎప్పుడు తగ్గుతుందో ఈ వాన' అనుకుంటూ గుడిసె గుమ్మంలో తలపెట్టి ఆకాశంవంక చూశాడు. 'లాభంలేదు. మబ్బులు దట్టంగా కమ్మాయి. సాయంకాలమైనా తెరపియిస్తుందో లేదో' లోపల అనుకుందామనుకుని బయటకు అనేశాడు.

అయినా అతని ఆశ కానీ యింత వర్షంలో ఎవరు మాత్రం వస్తారు? కట్టెలు కాలొద్దూ? కట్టెలు కాలితేగానీ కట్టె కాలదు. కట్టెలు కాల్చటమే శరభయ్య వృత్తి. కాట్లో కట్టె కాలితే ఇంట్లో పొయ్యి వెలుగుతుంది.

తరతరాలుగా వస్తున్న వృత్తి ఇది. ఎంత వద్దనుకున్నా శరభయ్యకూ తప్పలేదు. చదువుకున్నవాళ్ళకే ఉద్యోగాలు రాని ఈ రోజుల్లో తనలాంటివాడికి ఏం దొరుకుతుంది? ఎన్నోసార్లు తను ఈ వృత్తి మానేద్దామనుకున్నాడు. కానీ ఇది కూడా మానేస్తే పొట్ట గడవటం ఎలా? కొడుకునైనా మంచి ఉద్యోగస్థుణ్ణి చేద్దామని తను వస్తులుండి వాడికి ఫీజులు కట్టాడు. అయినా వాడు చదివిన పదో తరగతికి ఏం ఉద్యోగం వస్తుంది? ఉద్యోగం రావాలంటే సిఫార్సు లుండాలిట! తనని చూస్తేనే మొహం తిప్పేసుకునే పెద్దమనుషులు సిఫార్సులేం చేస్తారు? వయసొచ్చిన కొడుకు జులాయిలా తిరగలేక తండ్రికి సాయం చేస్తానంటాడు. కానీ తనే వద్దంటాడు. అమ్మో! ఒకసారి ఈ వృత్తిలో దిగితే వాడు తనలా అయిపోడూ!

కాస్త తెరిపి యిచ్చింది. ఎక్కడ్నుంచో ఒక కుక్క వచ్చింది. స్మశానంలో అటూ యిటూ తిరుగుతూ బూడిదను తన ముందు కాళ్ళతో పెళ్లగిస్తోంది. పిచ్చిది. స్మశానంలో ఏం దొరుకుతుంది, బూడిద తప్ప! దానికీ తనకులాగే ఆకలిగా ఉండి వుంటుంది. ఇక్కడ పచ్చి ఎముక కూడా లేదాయే. దాన్ని కసిరి కొట్టాడు. అది 'కుయ్యో' అంటూ రెండు కాళ్ళమధ్య తోకవుంచి అక్కణ్ణుంచి ప్రక్కకిపోయి మరోచోట వాసన చూస్తోంది.

'పొద్దుననగా వెళ్ళినవాడు ఇంకా రాలేదేమిటబ్బా' అని మరోసారి అనుకున్నాడు. 'వాడికీ బేరాలు దొరికిఉండవు. ఏం చేస్తాడు? ఒట్టి చేతులతో రాలేక ఏవో తంటాలు పడుతూంటాడు.' కొడుకుని తలచుకుని అనుకున్నాడు శరభయ్య.

ఏమిటో పాడు బ్రతుకులు! శవాలమీద బ్రతకాల్సి వస్తోంది. అందరిలా తనూ 'పదిమందీ చల్లగా ఉండాలి' అనుకోలేడు. అలా అనుకుంటే తన బతుకే లేదు! ఒక విలువా సలవా లేని బతుకులు. తనకన్నా డాక్టర్లే నయం. కొంతమందినైనా ప్రాణాలతో తిరిగి పంపగలుగుతారు. ఇక్కడకొచ్చినవాడు మట్టిలో కలిసిపోవాల్సిందే. ఇక్కడికి ఒక్కళ్లూ నవ్వు మొహంతో రారు. ఏడుస్తూనే వస్తారు. ఎంత యిష్టం లేకపోయినా ఆ మొహాలు చూడక తప్పదు, మాట్లాడకా తప్పదు.

ఈ వృత్తి మొదలెట్టిన దగ్గర్నుంచి ఎంతోమందిని చూశాడు. అందరికీ తనతో అవసరం ఉంటుంది. అయినా ఎవ్వరూ హాయిగా పలకరించరు. పోనీ పబ్బం గడుపుకునేందుకైనా యిచ్చగాలుగా మాట్లాడరు. ఇదే మరోచోటు అయితే యిలా ఉంటుందా? చప్రాసీనైనా మెచ్చుకోలుగా చూస్తారు. చిన్న సాయం చేస్తే కొద్దో గొప్పో సంతోషంగా యిస్తారు. అథవా యివ్వకపోయినా డబాయించి తీసుకుంటారు. కానీ తన విషయం అలా కాదే!

ఒకసారి ఎవరో సంపన్నుడు మరణించాడు. ఎంతో అట్టహాసంగా ఊరేగిస్తూ తీసుకువచ్చారు. మంచి గంధం చెక్కలతో దహన సంస్కారాలు చేశారు. నెయ్యి ధారాపాతంగా వాడారు. అయ్యో ఎంత నెయ్యి వృధా అయిపోతోందో అని తను బాధపడ్డాడు. జీవితంలో తను నెయ్యి రుచి ఎలా ఉంటుందో చూచి ఎరుగడు. అప్పుడు మాత్రం వాసన చూశాడంతే! డబ్బాలకు డబ్బాలు మంటల్లో నెయ్యి గుమ్మరిస్తూంటే ప్రాణం ఉసూరుమంది. కాస్తంత మిగుల్చుకుని రుచి చూద్దామనుకున్నాడు. కానీ మొహమాటపడ్డాడు. అడగలేక అలానే మంటల్లో గుమ్మరించాడు. దాంతో తన కోరిక కూడా బుగ్గిపాలయింది.

కార్యక్రమం ముగిసిన తర్వాత ఎక్కడివాళ్లు అక్కడ వెళ్ళిపోతున్నారు. వాళ్ళలో కాస్త ఘరానాగా వున్న ఓ వ్యక్తిని తను అనుసరించాడు. అతడు ఏమిటన్నట్టు తనవంక చూశాడు. 'ఏదో తమ దయ' అంటూ తను చెయ్యి చాచాడు.

"ఇందాకే యిచ్చాంగా? మళ్ళీనా?" అని అతని ప్రక్కనున్నవాడు గద్దించినట్టు అన్నాడు.

"ఎప్పుడోగానీ తమలాంటి గొప్పోళ్ళు యిక్కడికి రారు. ఇలాంటి సమయాల్లోనైనా తమరు కాస్తంత పెద్దమనసుతో మాలాంటివాళ్ళను చూడాలి." అన్నాడు. అసలు ఎలా అనాలో తెలియక పొగిడినట్టు అంటే బాగుంటుందేమోనని తను అలా అన్నాడు.

ఆ ఘరానామనిషి కస్సుమంటూ లేచాడు.

"సమయం సందర్భం ఉండక్కర్లే? ఎక్కడ పడితే అక్కడ పీడించుకు తినటమేనా? గంపెడు దుఃఖంతో మేముంటే శనిలా వెంబడిస్తావా? పైగా మాలాంటివాళ్లు ఇక్కడికి ఎప్పుడూ రావాలా?"

శరభయ్య మనస్సు చివుక్కుమంది. తను యిప్పుడు ఏం తప్పు చేశాడు? ఇక్కడ కాకపోతే మరెక్కడ అడుగుతాడు? బయట తన మొహం కనబడితేనే అశుభం అనుకుంటారు. అందుకే ఎంత పనివున్నా ఉదయమే బయటకు రాడు తను. ఎదురు వస్తే వెనక్కు తిరిగి వెళ్ళిపోతారు. తనదీ ఒక బతుకే!

శరభయ్యకు చిన్నప్పుడే వేదాంతం అబ్బింది. అంత మాత్రాన అతడు గ్రంథాలు చదివినవాడు కాదు. లోకాన్ని చదివాడు. తను పెరిగిన వాతావరణం కూడా అందుకు సహకరించింది. ఇక్కడకు వచ్చిన ప్రతివాడూ వేదాంతం మాట్లాడేవాడే! వద్దనుకున్నా వారి మాటలు అతని చెవిన పడతాయి. జీవితం ఎంతో నిస్సారమని, ఎలా వచ్చారో అలానే పోతారనీ, వెంట వచ్చేది ఏమీ లేదని ఏవేవో అంటూంటారు. ఎందుకో ఆ మాటలు నిజం కాదనిపిస్తాయి శరభయ్యకు. కారణం యిదీ అని చెప్పలేడు. ఇన్ని మాటలు విని తను ఏం మారాడని? అన్నవారు మాత్రం మారుతున్నారా? అందుకే యిదంతా వ్యర్థప్రసంగం అనిపిస్తుంది. వినీ విననట్టు వదిలేస్తాడు. ఈ ప్రపంచం మొత్తాన్ని ఆకలి తీరినవాడు తనచుట్టూ తిప్పుకుంటున్నాడు. తను మాత్రం ఆకలిచుట్టూ తిరుగుతున్నాడు. ఇదీ శరభయ్య బుద్ధెరిగిన విషయం.

ఇక్కడకి వచ్చేవాళ్లు అందరూ ఒకే మాదిరిగా ఉండరు. కట్టెకు నిప్పు అంటించగానే కొంతమంది దూరంగా వెళ్ళి కూర్చుంటారు. బీడీలు కాల్చుకుంటూ ఏవో లోకాభిరామాయణం మాట్లాడుకుంటూ ఉంటారు. 'ఎండ చెత్తరేగిపోతోందే' అనే దగ్గర్నుంచి దేశ రాజకీయాలవరకు మాట్లాడుతుంటారు. వాదోపవాదాలు చేసుకునే సందర్భాలు కూడా లేకపోలేదు. మరికొంతమంది పోయిన వ్యక్తిగురించి ఎంతో గొప్పగా చెప్పుకుంటూంటారు. ఎంతో దానశీలి అనీ, అడిగినవాడికి లేదు అనలేదనీ ఏవేవో చెబుతూంటారు. ఆ మాటలన్నీ చిత్తశుద్ధితో అనే మాటలే అని మొదట్లో తను భ్రమపడ్డాడు. కానీ అందరూ అనటం విని మర్యాదకోసం అంటూంటార్లే అని క్రమంగా అర్థమయింది.

ఒకసారి ఓ విచిత్రం జరిగింది. ఒక వ్యక్తి రిక్షాలో శవాన్ని వేసుకువచ్చాడు. కట్టెలకు కూడా అతనిదగ్గర డబ్బుల్లేవు. అతడే హత్యచేసి గుట్టుచప్పుడు కాకుండా దహనం చేయటానికి వచ్చాడేమోనని తనకి అనుమానం కలిగింది. కానీ అతని మాటలు విన్న తర్వాత అలాంటిదేమీ కాదు అని నిర్ధారణ అయిపోయింది. అతనిమీద ఎంతో జాలి కలిగింది. అయినా తనేం సాయంచెయ్యగలడు? కట్టెయి తేవటం మాటలా? అందుకే ఖననం చెయ్యటానికి గొయ్యి తవ్వి పెట్టి - తనకి చేతనయిన సాయం చేశాడు.

శరభయ్య జీవితంలో ఎన్నో ఢక్కామొక్కీలు తిన్నాడు. పోలీసు కేసులు, శవాలను తవ్వి తియ్యటాలు, ఆరాలు తీయటాలు ఎన్నో తన జీవితంలో చూశాడు. అందుకే తను ఎంతో అనుభవం గడించాడు. మనిషి అసలు స్వరూపం తెలుసుకోవటం కష్టమని, ప్రాణికోటిలో బొత్తిగా అర్థంకాని ప్రాణి మనిషే అని అతడు ఓ నిర్ణయానికి వచ్చాడు.

ఆలోచన్లు ఎంతకూ తెగటంలేదు శరభయ్యకు. రిక్షా తొక్కి నాలుగు డబ్బులు పట్టుకు వస్తానంటూ వెళ్ళిన బిడ్డ

ఎంతకీ రావటంలేదు. శరభయ్య ఏమీ తోచక అటూ యిటూ పచార్లు చేస్తున్నాడు. కాస్సేపటికి దూరంగా ఓ రిక్షా రావటం కనిపించింది. ఎవరూ యిటు వంటరిగా రారు. అలా వచ్చేది కొడుకే అని నిర్ధారించుకున్నాడు.

శరభయ్య కొడుకు ఎంతో హుషారుగా వచ్చాడు. బేరాలు గిట్టాయేమోనని అతడు సంబరపడ్డాడు. కానీ రోజంతా వర్షం. బేరాలెలా దొరికాయా అని ఆశ్చర్యంగా ఉంది.

"నాన్నా! మనకో మంచి అవకాశం దొరికింది. తాశిల్దారు ఆఫీసులో పనిచేసే అటెండరు పోయాడు. ఆ పోస్టు మన కేమైనా యిస్తారేమో వీలు చూసుకుని నువ్వు అడుగు. శవం వెంట తాశిల్దారు కూడా ఇక్కడకి వస్తున్నాడు." అంటూ సంబరంగా అన్నాడు.

శరభయ్య గతుక్కుమన్నాడు. చచ్చినవాడి కట్టె యింత బూడిద కాకమునుపే బతికి ఉన్నవాడు అతని స్థానం ఆక్రమిద్దామని ఎంత తాపత్రయపడతాడు? స్మశానంలో సిఫార్సు చేయమని అడగటమా?

అంతా అయిపోయి, శవంవెంట వచ్చినవాళ్ళంతా తిరుగు ముఖం పట్టారు. శరభయ్య చేతులు కట్టుకుని తాశిల్దారువెంట నడుస్తున్నాడు. ఆయన అతనివంక ఓసారి చూసి ఏమనుకున్నాడో ఏమో - జేబులోంచి ఓ పది రూపాయలనోటు తీసి అతనికి యివ్వబోయాడు.

అపచారం అన్నట్టు చెంపలు వాయించుకుని "వద్దయ్యా! తమకాడ ఈ పది రూపాయలు తీసుకుంటే మాత్రం నా దరిద్రం తీరతదా?" అన్నాడు వినయంగా.

"మరి?" ఇంకో పది కావాలా అన్నట్టు ఆయన జేబులో చెయ్యి పెట్టబోయాడు.

"అయ్యా! వద్దయ్యా! నాకేం డబ్బులొద్దయ్యా, తమ దయ ఉంటే - ఓ సాయం జెయ్యండయ్యా. బతికి వున్నంత కాలం తమ పేరు చెప్పుకుంటాను."

నడుస్తున్నవాడల్లా ఆగి "ఏంటి? చెప్పు - వీలైతే చేద్దాం!" అన్నాడు.

శరభయ్య జంకుతూనే అన్నాడు - ఏమనుకోకండయ్యా! కడుపు కక్కుర్తికొద్దీ అడుగుతున్నాను. మా పిల్లోడు పదిదాకా చదివాడు. తమ ఆఫీసులో ఉద్యోగమేదైనా-అంటూ నసిగాడు.

తాశీల్దారు నొచ్చుకుంటూ "అబ్బే - ఖాళీలేం లేవయ్యా! వచ్చినప్పుడు చూద్దాం. మీవాణ్ణి ఓసారి వచ్చి కన్పించమను." అన్నాడు.

"మరి - పోయినోడి ఖాళీ—" అంటూ శరభయ్య మళ్ళీ నసిగాడు.

తాశీల్దారు అదోరకమైన విరక్తిగా నవ్వాడు—" ఇందాకానా? శవాన్ని ఎత్తకమునుపే ఎవరో అప్లికేషను తెచ్చారు. ఆర్డరు కూడా వేసేశాను. ఇక యిప్పుడేం చేసేది లేదయ్యా. అయినా ఇలాంటి విషయాలలో కాస్త ముందుచూపు ఉండాలి." అంటూ ఆయన వెళ్ళిపోయాడు.

శరభయ్య నిశ్చేష్టుడై నిలబడిపోయాడు. మనిషి మంచాన పడగానే అతడు పోతాడని నిర్ధారించుకుని అర్జీ తయారుచేయించి శవాన్ని ఎత్తకమునుపే ఆర్డరు వేయించుకోగలిగిన సమర్థులు ఉండగా తనకు ముందుచూపు ఎలా ఉంటుంది? తను ముందుకు ఎలా పోతాడు? తనలాంటివాళ్లు ఎప్పుడూ వెనకబడ్డవాళ్ళే!

శవ 'సంస్కారం'

శ్రీ మణిగోపాల్

ఈ శవాన్ని పేలవంగా చూడకు
శైశవంలోనే చురుకుదనం చూశాన్నేను
మూసుకున్న ఆ రెప్పల వెనుక
ముప్పిరిగొన్న అగ్నిగోళాల్ని చూశాన్నేను
చచ్చుబడ్డ ఆ చేతుల వెనుక
చావగొట్టే పిడికిళ్లను చూశాన్నేను
అలసిపోయిన ఆ గళం వెనుక
అధికారుల జులుం అణిచెయ్యడం చూశాన్నేను
నడవలేని ఈ కాళ్ల కింద
నలిగిపోయిన అవినీతిని చూశాన్నేను
వడలిపోయిన ఆ శరీరం వెనుక
వంచన వెన్ను విరగ్గొట్టడం చూశాన్నేను
చివరికి చితిమంటల్లో సైతం
చివాలున ఎగజిమ్మే చిచ్చరపిడుగుల్ని చూస్తున్నాను.